

พรเทพ ทวีภักย์ธน

ผู้บริหารสำนักบริหารบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

การร้องทุกข์

ให้ดำเนินคดีกับกรรมการบริษัทต้องระบุให้ชัด

ใ การพิจารณาคดีความผิดอันยอมความได้นั้น จะต้องมี การร้องทุกข์ให้ถูกต้อง และหากผู้เสียหายต้องการดำเนินคดี อาญาแก่ใครบ้าง ต้องระบุชื่อผู้ต้องการดำเนินคดีให้ชัดเจน มิฉะนั้น ยังไม่ถือว่ามี การร้องทุกข์ในดำเนินคดีกับผู้นั้น ก่อนอื่นจะขอพิจารณา หลักกฎหมายเกี่ยวกับการร้องทุกข์ในความผิดอันยอมความได้เสีย ก่อนว่า กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่า จะต้องกล่าวถึงบุคคลผู้ต้องการ ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีเพียงใด

ในประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้ตาม มาตรา 97 ว่า "ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้า ผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ" นอกจากนี้ กฎหมายยังบังคับอีกว่า ในความผิดอันยอมความได้นั้น ถ้ามิได้มีการ ร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนไม่ได้ ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 ซึ่งบัญญัติว่า "พนักงาน สอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง แต่ถ้าเป็นความผิด ต่อส่วนตัวห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตาม ระเบียบ"

ส่วนลักษณะของการร้องทุกข์จะต้องมีสภาพหรือประกอบ ด้วยกรณีอย่างใดบ้างนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(7) บัญญัติว่า

"คำร้องทุกข์ หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อ เจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่า มีผู้กระทำความ ผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้น ได้กล่าวโดยมีเจตนา จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ"

ตามมาตรา 2 (7) ดังกล่าวนี ได้บัญญัติไว้เป็นทำนองว่า คำร้องทุกข์นั้นผู้เสียหายจะร้องทุกข์โดยรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือ

ไม่ก็ได้ แม้จะมิรู้ตัวผู้กระทำความผิดก็สามารถที่จะร้องทุกข์ได้ ข้อนี้ เห็นจะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งว่า ในกรณีที่เป็นการร้องทุกข์โดย ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดนั้น สามารถกระทำได้เฉพาะในความผิดต่อ แผ่นดินเท่านั้น เพราะความผิดนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดอายุความ ร้องทุกข์ไว้โดยเฉพาะ แต่หากเป็นความผิดอันยอมความได้หรือความ ผิดต่อส่วนตัวนั้นจะต้องได้ร้องทุกข์โดยรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 ดังกล่าว ได้กำหนดอายุ ความร้องทุกข์ไว้ว่า ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์เสียภายในสามเดือนนับ แต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นจะขาดอายุ ความ

ดังนั้นอายุความร้องทุกข์ในความผิดอันยอมความได้ ย่อมนับแต่วันรู้ตัวผู้กระทำความผิดด้วย หากยังไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด อายุความร้องทุกข์ก็จะยังไม่นับ การร้องทุกข์จึงเกิดขึ้นภายหลังจากที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ด้วยเหตุนี้เวลาแจ้งความร้องทุกข์ในความผิดอันยอมความได้ จึงต้องระบุหรือแจ้งว่าเป็นผู้กระทำความผิด หากรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้วแต่ไม่ระบุผู้กระทำความผิดให้ชัดเจน ก็ต้องถือว่าผู้เสียหายยังไม่ประสงค์ที่จะให้ดำเนินคดีอาญาในความผิดอันยอมความได้แก่ผู้กระทำความผิดนั้น พนักงานสอบสวนก็ไม่อาจจะสอบสวนเอาผิดแก่บุคคลที่ผู้เสียหายร้องทุกข์โดยไม่ได้รับชื่อผู้รู้แล้วนั้นได้ ดังนั้นความในมาตรา 2 (7) ที่ว่า "มีผู้กระทำความผิด" จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องทุกข์ต้องร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับใคร ขอให้ใครในทางอาญา ถ้าไม่มีข้อความถึงใครกระทำความผิดอาญา ก็ไม่เป็นเป็นคำร้องทุกข์เช่นเดียวกัน ส่วนคำว่า "จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม" ย่อมร้องทุกข์ได้ทั้งนั้น ในข้อนี้ต้องถือว่าการร้องทุกข์ หากระบุถึงใครหรือหมายถึงผู้ใดแล้ว ย่อมเป็นการร้องทุกข์ถึงบุคคลนั้นหรือที่เรียกว่า เป็นการกล่าวหาถึงบุคคลนั้นโดยเฉพาะ บุคคลที่ไม่ได้ถูกกล่าวหาหรือผู้เสียหายมิได้กล่าวถึงด้วย ก็เท่ากับไม่ได้ร้องทุกข์ถึงบุคคลอื่นนั้น

ดังนั้น การร้องทุกข์ถึงผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นด้วย จะต้องระบุในการร้องทุกข์ให้ชัดเจน มิฉะนั้นถือว่ายังไม่ได้มีการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่ผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นด้วย **เพียงแต่ร้องทุกข์ขอให้ดำเนินคดีเพียงผู้ร่วมกระทำความผิดคนหนึ่ง ย่อมไม่หมายรวมถึงการร้องทุกข์ในดำเนินคดีแก่ผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นด้วย** โดยให้เหตุผลว่า ความรับผิดในทางอาญาเป็นเรื่องเฉพาะตัว ดังนั้น ผู้ที่ไม่ระบุตัวก็เท่ากับผู้เสียหายยังไม่ประสงค์จะให้ดำเนินคดีแก่ผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 5400/2546 แม้ตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ต้องการให้ดำเนินคดีเพื่อลงโทษกรรมการ หรือผู้จัดการของนิติบุคคลที่นิติบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นด้วย โดยให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นได้ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลดังกล่าวโดยเป็นตัวการด้วยกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 อันเป็นเจตนารมณ์ที่แตกต่างจากบทบัญญัติของกฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั่วๆ ไป ดังเช่นที่โจทก์ร่วมฎีกาก็ตาม **แต่ความเป็นนิติบุคคลของจำเลยที่ 1 นั้น เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากความเป็นบุคคลของจำเลยที่ 2 ที่มีฐานะเป็นกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทน**

จำเลยที่ 1 ประกอบกับความรับผิดในทางอาญาต่อเมื่อใดกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเท่านั้น ดังนั้น แม้บทบัญญัติมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 จะบัญญัติให้ถือว่าจำเลยที่ 2 ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลจำเลยที่ 1 ด้วยก็ตาม แต่การที่จำเลยทั้งสองจะต้องรับผิดในผลแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวนั้น เป็นเรื่องเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล เมื่อโจทก์ร่วมมีหนังสือมอบอำนาจระบุให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 1 เท่านั้น **ตามเอกสารหมาย จ.13 กรณีจึงไม่มีผลที่จะให้ถือว่าโจทก์ร่วมร้องทุกข์ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 เพื่อให้รับผิดในฐานะที่ได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 ด้วย** แม้ว่าในขณะที่ร้องทุกข์ดังกล่าว โจทก์ร่วมยังไม่รู้จักชื่อกรรมการของบริษัทจำเลยที่ 1 ว่าเป็นจำเลยที่ 2 นี้ **แต่โจทก์ร่วมก็มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่กรรมการของบริษัทจำเลยที่ 1 โดยเพียงระบุตำแหน่งไว้ได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดห้ามไว้** การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ร่วมมิได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 ภายใต้อายุแล้ว พิพากษายกฟ้องโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 นั้นจึงชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ร่วมฟังไม่ขึ้น

บทสรุปส่งท้าย โดยหลักแล้วการร้องทุกข์เกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ หากผู้เสียหายยังไม่ทราบว่า ผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดการร้องทุกข์ก็ย่อมไม่สามารถที่จะระบุได้ว่า ใครเป็นผู้กระทำความผิดในคดีนั้น แต่หากผู้เสียหายรู้ตัวผู้ร่วมกระทำความผิดแล้ว ในการร้องทุกข์เช่นนี้ ผู้เสียหายจะต้องระบุตัวบุคคลผู้ร่วมกระทำความผิดด้วย แม้จะไม่รู้จักชื่อก็อาจจะระบุตำแหน่งหรืออธิบายให้เจ้าพนักงานสอบสวนรู้ตัวได้ก็ได้ การที่ไม่ระบุถึง จะอ้างว่ามีกฎหมายให้ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วย จึงไม่ต้องร้องทุกข์ถึงได้นั้นเป็นการเข้าใจผิดในหลักกฎหมายเป็นอย่างยิ่ง เพราะกฎหมายที่กำหนดความผิดเป็นกฎหมายสาระบัญญัติ ซึ่งจะเป็นคนละเรื่องกับการร้องทุกข์อันเป็นวิธีการดำเนินคดีตามกฎหมายสาระบัญญัติ จะนำกฎหมายทั้งสองอย่างนี้มาปนเป็นอย่างเดียวกันไม่ได้